

تحقیق هفته

شماره: 401

(از 10 جدی الی 16 جدی 1401 هـ ش)

تحلیلی پیرامون روابط امارت اسلامی و ازبکستان

این نشریه هفته‌وار، تحلیل رویدادهای مهم سیاسی، اقتصادی، امنیتی و اجتماعی افغانستان و منطقه است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقی تهیه و نشر می‌گردد.

آنچه درین شماره می خوانید:

- تحلیلی پیرامون روابط امارت اسلامی و ازبکستان 3
- مقدمه 3
- ۱. نوع نگاه ازبکستان به تحریک طالبان و امارت اسلامی دوره اول 4
- ۲. سیاست ازبکستان در قبال مبارزه امارت اسلامی علیه اشغال امریکا و نظام جمهوری 5
- ۳. روابط ازبکستان و امارت اسلامی پس از استقرار دوباره امارت اسلامی در سال ۲۰۲۱م 6
- ۴. چشم انداز روابط دو طرف 6
- نتیجه گیری 8
- پیشنهادات: 9
- منابع 9

تحلیلی پیرامون روابط امارت اسلامی و ازبکستان

مقدمه

ازبکستان یکی از کشورهای همسایه شمالی افغانستان در منطقه آسیای مرکزی است. این کشور ناظر به شاخص‌هایی چون: قدرت نظامی به لحاظ آمادگی رزمی و تجهیزات، توان اقتصادی، جمعیتی به لحاظ کمی (با جمعیت ۳۰ میلیون نفری) و به لحاظ کیفی (جمعیت این کشور در سطح بالایی از سواد و تخصص قرار دارد) و موقعیت ممتاز جغرافیایی (به نحوی که این کشور با قرار گرفتن در قلب منطقه آسیای مرکزی با تمام کشورهای این منطقه و افغانستان دارای مرز مشترک می‌باشد) که قدرت ژئوپولیتیکی خاصی به این کشور می‌دهد، به عنوان قدرتمندترین کشور در منطقه آسیای مرکزی شناخته می‌شود. از جهتی دیگر، ازبکستان در دوران اتحاد جماهیر شوروی به نحوی نقش بالادستی نسبت به سایر جمهوری‌های آسیای مرکزی داشت که این موضوع هم کمک کرده است تا این کشور تلاش کند پس از استقلال نیز خود را منحنی رهبر منطقه‌یی در این منطقه عنوان کند. این کشور با افغانستان دارای مرز مشترک ۱۳۷ کیلومتری می‌باشد که با سرحد طبیعی دریای آمو از یک‌دیگر جدا می‌شوند. مسیر ارتباط مستقیم و رسمی میان دو کشور توسط پلی به نام «پل دوستی» ساخته شده در سال ۱۹۸۲م توسط شوروی با دو خط جاده‌ای و ریلی که بندر حیرتان در افغانستان و ترمز در ازبکستان را به هم وصل می‌کند، برقرار می‌باشد. روابط رسمی دو کشور ازبکستان و افغانستان به عنوان واحدهای مستقل سیاسی پس از فروپاشی شوروی و استقلال ازبکستان در سال ۱۹۹۱م شروع شد. به صورت کلی از شروع تا اکنون روابط دو کشور را می‌توان به سه دوره تقسیم کرد. دوره اول که از زمان استقلال ازبکستان در ۱۹۹۱م الی ۲۰۰۱م را در بر می‌گیرد، به دلیل جنگ داخلی در افغانستان و شوک ناشی از استقلال زودهنگام در ازبکستان، دو کشور به معنای واقعی کلمه دارای روابط دوجانبه درخور توجهی نبودند. دور دوم پس از سال ۲۰۰۱م و ایجاد نظام جمهوری تحت‌الحمایه امریکا در افغانستان، ازبکستان همانند دیگر کشورها اقدام به بازسازی روابط خود با افغانستان کرده و سفارت خود در کابل را فعال نمود و مطابق به الگوی روابط دولت با دولت همواره در پی گسترش آن بود. و دوره سوم بعد از روی کار آمدن امارت اسلامی و فروپاشی دوره جمهوری. با این وصف پرسش قابل طرح این است که روابط آن کشور با تحریک طالبان در گذشته چگونه بوده و پس از استقرار دوباره امارت اسلامی، ازبکستان چه نوع روابط و تعاملی را با این حکومت روی دست گرفته است؟ برای یافتن پاسخ همه جانبه به این پرسش، مسئله در چند محور مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱. نوع نگاه ازبکستان به تحریک طالبان و امارت اسلامی دوره اول

قبل از تأسیس امارت اسلامی در سال ۱۹۹۶م حکومت ازبکستان با اینکه ظاهراً با دولت اسلامی افغانستان به رهبری برهان الدین ربانی دارای روابط رسمی بود اما در عمل از جناح حزب جنبش به رهبری عبدالرشید دوستم (ازبک تبار) که در مقابل حکومت مرکزی می‌جنگید، حمایت می‌کرد. پس از ظهور تحریک طالبان و تسخیر سریع السیر ۹۰ درصد از خاک افغانستان به شمول کابل توسط آن و تأسیس امارت اسلامی افغانستان، روابط افغانستان و ازبکستان شکل دیگری به خود گرفت. قبلاً که حکومت ازبکستان فارغ از دغدغه امنیت مرزهای جنوبی خود به دلیل تسلط عبدالرشید دوستم به آن بخش‌ها، مشغول تلاش برای تحصیل سهم ازبک‌ها در ساختار قدرت در کابل بود، پس از تسلط امارت اسلامی بر بخش‌های شمالی افغانستان از جمله شهر مزار شریف و بندر حیرتان، ازبکستان شدیداً احساس ناامنی در مرزهای جنوبی خود کرد. از همینرو، آن کشور ضمن بستن پل دوستی، شدیدترین حفاظت مرزی را در طول مرزهای خود با افغانستان اعمال کرد.* عامل مهمی که احساس ناامنی و ترس ازبکستان را از همسایگی اش با امارت اسلامی به وجود آورده بود، احتمال همکاری و تبانی امارت اسلامی با گروه‌ها و جنبش‌هایی مانند حرکت اسلامی ازبکستان (IMU=Islamic Movement of Uzbekistan) از گروه‌های فعال ضد حکومت ازبکستان بود.

علی‌رغم این ترس و هراس و همچنان اینکه امارت اسلامی تنها حزب و جناح ازبک تبار به رهبری عبدالرشید دوستم را از صحنه خارج کرده بود، ازبکستان با روی دست گرفتن یک سیاست عمل‌گرا کمتر به موضع‌گیری خصمانه علیه امارت متوسل شد. این کشور کوشید که نشان دهد که در جنگ میان امارت اسلامی و جبهه موسوم به مقاومت که ترکیبی بود از بقایای دولت اسلامی به رهبری برهان الدین ربانی و سایر گروه‌هایی مثل حزب جنبش به رهبری عبدالرشید دوستم، بی‌طرف بوده و خواهان ایجاد یک حکومت فراگیر در افغانستان شد. گذشته از این حکومت ازبکستان در قبال قضایای افغانستان بی‌کار ننشسته و طرح ابتکاری را به عنوان گروه تماس ۶+۲ (شش کشور همسایه افغانستان به شمول روسیه و ایالات متحده) برای حل بحران افغانستان روی دست گرفت که در نتیجه مذاکرات آن گروه به صدور اعلامیه ۱۳ ماده‌ای در جولای سال ۱۹۹۹م در تاشکند با تأکید بر این اصل کلی که گزینه نظامی راه‌حل بحران افغانستان نیست و باید از طریق مذاکره به رهبری ملل متحد به بحران این کشور خاتمه داده شود، انجامید.^۱ با وجود اینکه این مذاکرات تأثیر ملموسی بر وضعیت افغانستان نگذاشت ولی مهم‌ترین کارکردی که برای حکومت ازبکستان داشت این بود که آن کشور می‌خواست نشان دهد که در قبال افغانستان چه نیت خیری داشته و خواهان حل و فصل مسالمت‌آمیز بحران موجود در کشور همسایه خود می‌باشد. مضافاً ازبکستان برای کاهش هرچه بیشتر آسیب‌پذیری خود از طرف افغانستان و در این راستا که امارت اسلامی به گروه‌های ضد حکومت ازبکستان

* تدابیر حفاظتی مرزی شدیدی که توسط ازبکستان در طول مرزهایش با افغانستان اعمال شد، گفته می‌شود که پس از تدابیر حفاظتی مرزی میان کوریای شمالی و جنوبی در رتبه دوم قرار گرفت.

اجازه ندهد علیه آن کشور از خاک افغانستان عملیات تخریبی انجام دهند، در سال ۲۰۰۰ میلادی رئیس‌جمهور ازبکستان آشکارا اعلان نمود که وی امارت اسلامی را تهدیدی برای کشورش تلقی نمی‌کند و صرفاً توقعی که دارد این است که امارت اسلامی و نیروهای ائتلاف شمال یک دولت مشترک و ائتلافی بسازند و حتی سفیر این کشور در اسلام‌آباد با نمایندگان امارت اسلامی دیدار کرده و دو طرف در زمینه عدم مداخله در امور داخلی یک‌دیگر متعهد شدند.ⁱⁱ

۲. سیاست ازبکستان در قبال مبارزه امارت اسلامی علیه اشغال آمریکا و نظام جمهوری

پس از حوادث یازده سپتمبر و تهاجم آمریکا به افغانستان که در نتیجه آن نظام امارت اسلامی فروپاشیده و نظام جمهوری اسلامی به کمک کشورهای غربی در رأس آن آمریکا ایجاد شد، ازبکستان همانند سایر کشورها سفارت خود را در کابل بازگشایی کرده و نیز در شهر مزارشریف کنسگری ایجاد کرد. در این دوره ازبکستان در کنار گسترده ساختن روابط خود با اداره کابل، به آمریکا اجازه داد تا برای انجام عملیات نظامی و پشتیبانی لوژستیکی در افغانستان پایگاه هوایی کارشی خان‌آباد را در اختیار داشته باشد. استفاده آمریکا از این پایگاه به دلیل اعتراض آمریکا نسبت به برخورد حکومت ازبکستان در مقابل وقایع اندیجان در سال ۲۰۰۵ م متوقف شد.ⁱⁱⁱ با وصف اینکه ازبکستان روابط خوبی با اداره کابل داشت و حتی پس از سال ۲۰۰۹ م دوباره روابط این کشور با آمریکا به طرف صمیمی شدن رفته و آمریکا دوباره اجازه یافت تا از طریق این کشور اقلام غیر نظامی خود را به افغانستان انتقال دهد، اما آن کشور هیچ‌گاهی تحریک طالبان را رسماً یک گروه تروریستی عنوان نکرده و موقف خصمانه علیه مبارزه تحریک طالبان در طول جنگ بیست ساله علیه اشغال آمریکا و حکومت کابل اتخاذ نکرد. می‌شود گفت که حکومت ازبکستان در طول بیست سال گذشته نیز همان سیاست بی‌طرفی و صلح‌جویانه خود را در قبال افغانستان حفظ کرد. چنانچه رئیس‌جمهور این کشور در سال ۲۰۰۸ م در نشست بخارست ناتو همانند اواخر دهه ۱۹۹۰ م طرح ایجاد گروه تماس ۶+۳ (شش کشور همسایه افغانستان به علاوه روسیه، آمریکا و ناتو) را ارائه کرد که متأسفانه مورد توجه هیچ‌طرفی قرار نگرفت. این کشور در جهت تقویت سیاست بی‌طرفانه و در عین حال دیپلوماسی فعال به منظور مساعی جمیله و میانجی‌گری در خصوص همسایه بحران‌زده خود، در چند سال پسین بیشتر فعال شد که از مهم‌ترین موارد آن می‌توان به میزبانی‌های این کشور از نمایندگان تحریک طالبان برای فراهم شدن زمینه مذاکرات بین‌الافغانی اشاره کرد.^{iv} امارت اسلامی نیز در طول مبارزه بیست ساله خود علیه اشغال آمریکا و حکومت کابل، موضع خصمانه در برابر همسایه‌های افغانستان منجمله ازبکستان نداشته و به هیچ‌گروهی به خصوص حرکت اسلامی ازبکستان اجازه نداد که از مناطق تحت تسلطش علیه ازبکستان عملیات تخریبی انجام دهد.

۳. روابط ازبکستان و امارت اسلامی پس از استقرار دوباره امارت اسلامی در سال ۲۰۲۱م

پس از خروج امریکا از افغانستان و فروپاشی نظام جمهوریت در این کشور، امارت اسلامی بار دیگر بر افغانستان حاکمیت یافت. مقامات و سخنگویان امارت اسلامی بلافاصله پس از تصرف و در اختیار گرفتن حکومت در کابل، به گونه شفاف و رسمی موضع خود در قبال کشورهای همسایه را با تأکید بر این اصل که امارت اسلامی خواهان داشتن روابط حسنه در تمام حوزه‌ها با همه کشورها به خصوص همسایه‌های افغانستان بوده و به هیچ گروهی اجازه نمی‌دهد که از خاک افغانستان علیه کشوری استفاده کند. همچنین اصل اساسی که امارت اسلامی مبتنی بر آن با سایر دول روابط خود را استوار می‌کند، بی‌طرفی و اقتصادمحوری در سیاست خارجی می‌باشد. جدا از اینکه حسن رفتار ازبکستان با امارت اسلامی قبل از فروپاشی نظام جمهوری هر نوع نگرانی ازبکستان را از استقرار دوباره امارت اسلامی برطرف داشته بود، اما اعلان رسمی پالیسی خارجی حسن همجواری و بی‌طرفی اقتصادمحور امارت اسلامی موجبات راحتی و بی‌غم‌باشی بیشتر ازبکستان را از ناحیه افغانستان تحت حاکمیت امارت اسلامی فراهم کرد.

در حوزه سیاسی با اینکه ازبکستان همانند همه کشورها به طور رسمی یا دیزوره شناسایی امارت اسلامی را معطل قرار داده اما آن کشور به شکل دیفکتو امارت اسلامی را به عنوان حکومت افغانستان مورد شناسایی قرار داده و کوشیده است ضمن خویشتن‌داری از دخالت در امور افغانستان و عدم حمایت از هیچ جناحی، روابط سیاسی خود را با امارت اسلامی در حد قابل قبولی حفظ کند. در راستای تقویت روابط سیاسی، مقامات دو کشور بارها سفرهایی به کشورهای یک دیگر انجام داده اند که می‌توان به مهم‌ترین آن؛ سفر وزیر خارجه ازبکستان به کابل^v و سفر سرپرست وزارت خارجه امارت اسلامی به ازبکستان^{vi} اشاره کرد. در حوزه اقتصادی روابط دو طرف در حد مطلوب‌تری قرار گرفته است.^{vii} بررسی داد و ستد اقتصادی دو طرف در این یک سال و چند ماه نشان می‌دهد که ازبکستان تمایل و علاقه فراوانی برای توسعه روابط اقتصادی خود با افغانستان دارد. جدیدترین موردی که نشان از گسترش روابط اقتصادی دو طرف دارد، تلاش‌ها در راستای ایجاد بازار تجارتي مشترک میان دو کشور است.^{viii}

۴. چشم‌انداز روابط دو طرف

مبتنی بر چند فاکتور می‌توان چشم‌انداز روابط دو کشور را خوب و حسنه توصیف کرد.

اول: عدم وجود فضای امنیتی بر روابط دو کشور: براساس نظریات مطالعات منطقه‌ای علی‌الخصوص نظریه مجموعه‌های امنیتی منطقه‌ای، مهم‌ترین عامل یا فکتوری که روابط کشورها را جهت منفی یا مثبت می‌دهد،

وجود یا عدم وجود موضوعات امنیتی* شده میان دو کشور است.^{ix} چنانچه در مباحث گذشته این مقال توضیح داده شد، میان ازبکستان و افغانستان تحت حاکمیت امارت اسلامی (چه در دوره اول امارت و چه اکنون) هیچ‌گونه موضوع امنیتی شده وجود نداشته است. عدم وجود موضوعات امنیتی شده باعث می‌شود که دو کشور با خیال راحت و بدور از فضا و معمای* امنیتی پیوسته روابط دوجانبه خود را به خصوص در سطح اقتصادی گسترش دهند. چنین کشورهایی هیچ‌گاهی در ائتلاف‌های سیاسی و اتحادهای نظامی علیه یکدیگر عضویت نگرفته بلکه برعکس تلاش خواهند کرد تا چه در سطح دوجانبه و چه از طریق پیوستن به سازمان‌های سیاسی و اقتصادی منافع متقابل خود را از یکدیگر تحصیل کنند. واضح است که وجود فضای روابط غیرامنیتی شده دورنما و فرصت‌سازی خوبی برای ازبکستان و افغانستان به ارمغان می‌آورد.

دوم: رابطه همبسته میان امنیت و ثبات سیاسی در افغانستان و امنیت ازبکستان: فاکتور دومی که باعث می‌شود که ازبکستان پیوسته برای استقرار یک حکومت با ثبات در افغانستان تلاش کرده و از هر عمل بی‌ثبات‌ساز در افغانستان خودداری کند، همبستگی میان امنیت خودش با امنیت و ثبات در افغانستان است. قدرت مسلم این است که ازبکستان همیشه از وجود گروه‌های ضد خودش چون حرکت اسلامی ازبکستان و اکنون از آن خطرناک‌تر گروه داعش* احساس خطر می‌کند و در صورتی که در افغانستان بی‌ثباتی وجود داشته باشد، فرصت برای گروه‌های ضد حکومت ازبکستان و داعش برای حمله و بی‌ثبات‌سازی آن کشور فراهم می‌شود. از اینرو، آن کشور تلاش می‌کند تا برای تقویت امنیت و ثباتی داخلی خود هم که شده، از وجود امنیت و ثبات در افغانستان که اکنون عامل آن امارت اسلامی است، حمایت کند.

سوم: جاذبه‌ها و نیازمندی‌های متقابل اقتصادی دو کشور به یکدیگر: جاذبه‌های و نیازمندی‌های دو کشور در بخش جاذبه‌های اقتصادی و نیازمندی‌های ترانزیتی قابل بررسی است. در بخش جاذبه‌های اقتصادی ازبکستان برای افغانستان به عنوان یک همسایه دارای ظرفیت‌های اقتصادی و تولیدی زیادی می‌باشد که می‌تواند در شگوفایی اقتصاد افغانستان کمک زیادی کند. ازبکستان کشوری سرشار از منابع معدنی به خصوص نفت و گاز و تولید برق در تأمین نیازمندی‌های کنونی افغانستان نقش برجسته‌ای ایفا می‌کند. این کشور در زمینه‌های صنعتی و زراعتی به دلیل برخورداری از صنعت نسبتاً پیشرفته در خصوص تولید انواع ماشین‌آلات، و داشتن تجربه کافی در بخش تولیدات زراعتی مکانیزه، می‌تواند دستیار مناسبی برای افغانستان باشد. چنانچه اولین خط ریلی افغانستان (خط ریلی بندر حیرتان- مزار شریف) به کمک کشور

* مطابق به نظریه مجموعه امنیتی منطقه‌ای، موضوعات امنیتی شده میان دو کشور به موضوعاتی گفته می‌شود که حل و فصل آن از طریق ابزارهای سیاسی و دیپلماتیک ممکن نبوده و دو طرف برای حل آن به صورت مطلق به نفع خود از ابزارهای دیگری چون قدرت نظامی چه به صورت فردی یا یکجانبه و چه به صورت جمعی در ائتلاف با کشور یا کشورهای دیگر استفاده کند. از مهم‌ترین موضوعات عام امنیتی‌ساز می‌توان به دشمنی‌های تاریخی، اختلافات و دعاوی مرزی و ارضی، حمایت از جمعیت‌های مرتبط در یک کشور و... اشاره کرد.
* معمای امنیتی به وضعیتی گفته می‌شود که زمانی یک کشور از کشور دیگری احساس خطر کند، بخش عمده‌ای از توجه و توان اقتصادی خود را به افزایش قدرت نظامی تهاجمی اختصاص می‌دهد و در عین حال کشور دیگر نیز تلاش می‌کند تا عین کار را انجام دهد. این روند که منجر به مسابقه تسلیحاتی می‌شود همواره دو کشور را در ترس همیشگی از یکدیگر قرار می‌دهد.
* گفته می‌شود که حمله راکتی به خاک ازبکستان که از خاک افغانستان صورت گرفته بود، کار گروه داعش بود.

ازبکستان ساخته شده است. در مقابل افغانستان برای ازبکستان ضمن مقصدی برای صادرات به عنوان کشوری پرجاذبه برای سرمایه‌گذاری در بخش‌های صنعتی و زراعتی می‌باشد. ازبکستان می‌تواند در زمینه‌های چون استخراج و پروسس معادن، در بخش زیربنایی جاده‌ای و ریلی و در بخش مکانیزه‌سازی تولیدات زراعتی در افغانستان سرمایه‌گذاری‌های پرسودی انجام دهد.

در خصوص نیازمندی‌های ترانزیتی دو کشور به یکدیگر می‌توان گفت که ازبکستان به عنوان یک کشور تولیدی می‌تواند از طریق افغانستان به منطقه پرجمعیت جنوب آسیا وصل شود. همچنین این کشور با گذر از افغانستان به کشورهای پاکستان و ایران و نهایتاً به بنادر آبی در خلیج فارس و دریای عمان دست یابد. جانب افغانستان نیز می‌تواند از طریق ازبکستان به کشورهای قزاقستان، قرغزستان، چین و روسیه دسترسی پیدا کند. چه اینکه در حال حاضر خط ریلی مستقیمی که افغانستان را به چین وصل می‌کند ابتدا از ازبکستان می‌گذرد. در همین راستا، دو کشور افغانستان و ازبکستان می‌باید هرچه بیشتر تلاش‌های خود را بالای عملی شدن زودهنگام خط ریلی ترانس-افغان و تمديد خط ریلی خواف-هرات به مزار شریف که بندر ترمز ازبکستان را مستقیماً به شبکه ریلی ایران متصل می‌کند، متمرکز نموده و انقلابی را در زمینه ترانزیت و تجارت بین‌منطقه‌ای رقم بزنند.

نتیجه‌گیری

ازبکستان به عنوان قدرتمندترین کشور در آسیای مرکزی و یکی از همسایه‌های شمالی افغانستان که از بدو استقلال خود در سال ۱۹۹۱ م با افغانستان روابط سیاسی دارد، به جز یک دوره (در خلال جنگ‌های داخلی میان تنظیم‌های جهادی در نیمه اول دهه ۱۹۹۰ م) در سایر مراحل تاریخ سی و اندی ساله روابط خود با افغانستان کوشیده است تا در قضایای این کشور جانب بی‌طرفی را اتخاذ کند. الگوهایی که ازبکستان در نوع برخوردش با افغانستان برگزیده عبارت از عمل‌گرایی، روابط در سطح دولت-دولت و دیپلوماسی فعال مساعی جمیله و میانجی‌گرایانه بوده است. چنانچه آن کشور طرح‌های ابتکاری گروه تماس ۲+۶ را در اواخر دهه ۱۹۹۰ م، و ۳+۶ را در سال ۲۰۰۸ م ارائه کرد. همچنین این کشور در چند سال پسین علاقه فراوانی بر میزبانی مذاکرات بین‌الافغانی از خود نشان داد که دال بر نیت خیرخواهانه آن می‌باشد. در چنین فضایی روابط و تعامل امارت اسلامی از بدو تأسیس تا اکنون با ازبکستان بدور از فضای تنش و مخاصمه بوده است. مضافاً امارت اسلامی با اعلان سیاست خارجی بی‌طرفی و اقتصادمحور انگیزه بیشتری در کشور ازبکستان برای توسعه روابط به خصوص در حوزه اقتصادی ایجاد کرد. از همینرو چنانچه در مباحث این مقال بررسی شد، پس از استقرار مجدد امارت اسلامی تعامل دو کشور از سطح عادی به سطح قابل قبول ارتقا یافته که این ارتقا چشم‌انداز فضای روابط دو کشور را در آینده به گونه بهتری به نمایش می‌گذارد.

با این وجود در حال حاضر مبتنی بر روابط حسنه موجود و معطوف به نیازمندی‌های اقتصادی فوری افغانستان در شرایط کنونی، توسعه همه جانبه این روابط به منظور افزایش سطح مبادلات اقتصادی و گسترش سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی از جانب سرمایه‌گزاران از یک در افغانستان و بالمقابل فراهم‌آوری تسهیلات عبور و مرور تجار افغان به ازبکستان کارهایی است که مقامات دو کشور بیشتر به آن متمرکز شوند.

پیشنهادات:

با عنایت به مباحث این مقال پیشنهاد می‌شود که:

- ۱- دولتین افغانستان و ازبکستان برای گسترش هرچه بیشتر روابط سیاسی خود را به شکل دیپلومه ارتقا دهند؛
- ۲- دو دولت تسهیلات و امکانات ویژه برای عبور و مرور تجار فی مابین هر دو کشور، به منظور تسریع روند تجارت و افزایش سطح مبادلات اقتصادی میان دو کشور فراهم کنند؛
- ۳- دو دولت برای تسریع اتصال منطقه‌ای که نیاز شدید کل منطقه می‌باشد، تمرکز خود را بالای عملی شدن پروژه ترانس-افغان و تمدید خط ریلی خواف - هرات به مزارشریف بیشتر سازند؛
- ۴- دو کشور در سطح دوجانبه قراردادهای بزرگ اقتصادی که زمینه‌های سرمایه‌گذاری را در دو کشور فراهم می‌کند، به امضاء برسانند.

منابع

- http://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/AF_990719_TashkentDeclaration%28en%29.pdf
- . آلیکر، اولگا. گسل‌های منازعه در آسیای مرکزی و قفقاز جنوبی، ترجمه جمعی از مترجمین، انتشارات موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر: تهران، حوت ۱۳۸۲، ص ۳۰۸.
- . یوسف محمودی. «خروج نظامیان امریکایی از ازبکستان»، ماهنامه ایراس شماره ۵، ۱۳۸۴.
- . Reuters Staff. "Afghan Taliban delegation visits Uzbekistan to talk security, power lines", Reuters Website. August 12, 2018. Available at: <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-taliban-idUSKBN1KX056>

- Arezo News. "Taliban delegation meets Uzbek officials in Tashkent", 8 Aug, 2019. Available at: <https://arezo.news/en/afghanistan/taliban-delegation-meets-uzbek-officials-in-tashkent>
- Eurasianet. "Uzbekistan foreign minister jets into Afghanistan for talks", Oct 7, 2021. Available at: <https://eurasianet.org/uzbekistan-foreign-minister-jets-into-afghanistan-for-talks>
- Pajhwok. "Muttuqi off to Uzbekistan for conference on Afghanistan", 24 Jul, 2022. Available at: <https://pajhwok.com/2022/07/24/muttuqi-off-to-uzbekistan-for-conference-on-afghanistan>
- Caravanserai. "Afghan port sees hike in trade with Uzbekistan", 15, 6, 2022. Available at: https://central.asia-news.com/en_GB/articles/cnmi_ca/features/2022/06/15/feature-02
- Ariana News. "Uzbekistan-Afghanistan joint trade zone to be established" Aug 26, 2022. Available at: <https://www.ariananews.af/uzbekistan-afghanistan-joint-trade-zone-to-be-established>
- بوزان، باری. مردم، دولت‌ها و هراس، مترجم پژوهشکده مطالعات راهبردی، چاپ دوم، پژوهشکده مطالعات راهبردی: تهران، ۱۳۸۹، صص ۲۰۱۷-۲۱۲

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی یک نهاد مطالعاتی غیردولتی و غیرانتفاعی می‌باشد که در سال ۱۳۸۸ خورشیدی در شهر کابل بنیان نهاده شده است. این مرکز از طریق پژوهش‌های دقیق و بی‌طرفانه خویش به منظور ارزیابی و غنامندی پالیسی‌ها در افغانستان و منطقه فعالیت می‌کند.

ارتباط با ما:

ایمیل: csrskabul@gmail.com info@csrskabul.com

وب سایت: www.csrskabul.net - www.csrskabul.com

تماس: +۹۳۷۹۸۶۴۹۰۰۷

- ⁱ. http://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/AF_990719_TashkentDeclaration%28en%29.pdf
- ⁱⁱ. آلبر، اولگا. گسل های منازعه در آسیای مرکزی و قفقاز جنوبی، ترجمه جمعی از مترجمین، انتشارات موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین المللی ابرار معاصر: تهران، حوت ۱۳۸۲، ص ۳۰۸.
- ⁱⁱⁱ. یوسف محمودی. «خروج نظامیان امریکایی از ازبکستان»، ماهنامه ایراس شماره ۵، ۱۳۸۴.
- ^{iv}. Reuters Staff. "Afghan Taliban delegation visits Uzbekistan to talk security, power lines", Reuters Website. August 12, 2018. Available at: <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-taliban-idUSKBN1KX056>
- Arezo News. "Taliban delegation meets Uzbek officials in Tashkent", 8 Aug, 2019. Available at: <https://arezo.news/en/afghanistan/taliban-delegation-meets-uzbek-officials-in-tashkent/>
- ^v. Eurasianet. "Uzbekistan foreign minister jets into Afghanistan for talks", Oct 7, 2021. Available at: <https://eurasianet.org/uzbekistan-foreign-minister-jets-into-afghanistan-for-talks>
- ^{vi}. Pajhwok. "Muttaqi off to Uzbekistan for conference on Afghanistan", 24 Jul, 2022. Available at: <https://pajhwok.com/2022/07/24/muttaqi-off-to-uzbekistan-for-conference-on-afghanistan/>
- ^{vii}. Caravanserai. "Afghan port sees hike in trade with Uzbekistan", 15, 6, 2022. Available at: https://central.asia-news.com/en_GB/articles/cnmi_ca/features/2022/06/15/feature-02
- ^{viii}. Ariana News. "Uzbekistan-Afghanistan joint trade zone to be established" Aug 26, 2022. Available at: <https://www.ariananews.af/uzbekistan-afghanistan-joint-trade-zone-to-be-established/>
- ^{ix}. بوزان، باری. مردم، دولت ها و هراس، مترجم پژوهشکده مطالعات راهبردی، چاپ دوم، پژوهشکده مطالعات راهبردی: تهران، ۱۳۸۹، صص ۲۱۲-۲۰۱۷.